

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय
माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी
फैसला

मुद्दा नं. : ०७०-CR-०८९८

मुद्दा : अदालतको अपहेलना।

सप्तरी जिल्ला बोरिया गा.वि.स. वडा नं. ९ बस्ने सुलेमान मियाँ अन्सारी .....१ पुनरावेदक
निवेदक

विरुद्ध

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सप्तरी .....१ प्रत्यर्थी
विपक्षी

शुरू तहमा फैसला गर्ने :- मा.न्या. श्री जगदीश शर्मा पौडेल

मा.न्या. श्री दीपककुमार कार्की

पुनरावेदन अदालत राजविराज

फैसला मिति :- २०६६।४।१८

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ :-

म तत्कालिन सगरमाथा अञ्चलाधिश कार्यालयमा कुचिकार पदमा मिति २०२९।४।२३ गते देखि स्थायी नियुक्ति पाई काम गर्दै आएकोमा सो कार्यालय २०४६ सालपछि विघटन भै सोको कामकारवाही र पदसमेत जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीमा कायम हुन गएको थियो। सो कार्यालयमा हाजिर हुन जाँदा हाजिर नगराई नोकरीबाट बन्चित गरेकोले हाजिर गराई तलब भत्तासमेत पाउन परमादेश मुद्दा दायर गरेकोमा कानून बमोजिम टुङ्गो लगाउनु भनी परमादेशको आदेश जारी भई मिति २०६४।३।७ गते फैसला भै विपक्षीका नाउँमा पूर्जिसमेत जारी भएकोमा विपक्षीले म निवेदकलाई सोपदमा हाजिर गरी तलब भत्तासमेत दिनुपर्नेमा सो सम्बन्धमा कुनै पनि कारवाही नगरी सम्मानित अदालतको फैसलालाई बेवास्ता गरी अदालतको अपहेलना गरेकोले अपहेलनामा विपक्षीलाई सजाय गरिपाउँ भन्ने समेत बेहोराको निवेदनपत्र।

यसमा के कसो भएको हो? निवेदन माग बमोजिम अदालतको अपहेलनामा किन सजाय हुनु नपर्ने हो? सजाय हुनु नपर्ने भए आफूसँग भएका सबूद प्रमाण राखी म्याद तामेल भएको मितिले बाटाका म्याद बाहेक ७ दिनभित्र पुनरावेदन सरकारी वकिल कार्यालय राजविराज मार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी यो आदेश र निवेदनको प्रतिलिपि साथै राखी विपक्षीको नाममा म्याद सूचना जारी गरी लिखित जवाफ परे वा अवधि व्यतित भएपछि नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालतको मिति २०६४।९।३० को आदेश।

२०४६ सालमा अञ्चलाधिश कार्यालय विघटन भएको र निवेदक सो अवधिसम्म सोही कार्यालयमा कार्यरत थिए/थिएनन्। निज यस कार्यालयमा हाजिर नहुनुको कारण के हो? सो तथ्य प्रमाणबाट खुल्न सकेको छैन। यस कार्यालयमा निवेदकले पटक पटक निवेदन दिएको भन्ने कुरा पनि कतैबाट पुष्टी हुन सकेको छैन। निजलाई प्रचलित कानून अनुसार हाल आएर बहाल गरी तलब भत्ता खुवाउन आवश्यक कागज प्रमाणको अभावमा नसकिएको हो। यस कार्यालयबाट सम्मानित अदालतको अपहेलना गरेको छैन। तसर्थ प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको विपक्षीको लिखित जवाफ।

निवेदकले जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीमा हाजिर गराई तलब भत्ता दिलाई पाउँ भन्ने परमादेशको रिट निवेदनमा कानूनबमोजिम टुङ्गो लगाउनु भनी पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट मिति २०६४।३।७ मा परमादेश जारी भएको देखियो। जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीको मिति २०६६।२।३१ को पत्रद्वारा निवेदकले पाउने सुविधा दिलाउनेतर्फ गृह मन्त्रालय समेतमा पत्राचार गरेको तर जवाफ प्राप्त नभएको भन्ने लेखी आएकोले मिति २०६४।३।७ को परमादेशको निर्णय विपक्षी कार्यालयले कारवाही गरी रहेको देखिँदा माग बमोजिम अपहेलना भयो भनी मान्न मिलेन। निवेदन दावी पुग्न सक्दैन भन्ने पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति २०६६।४।१८ को फैसला।

पुनरावेदन अदालतको उक्त फैसलामा चित्त बुझेन विपक्षी जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीको मिति २०६६।२।३१ को पत्रको जवाफ गृह मन्त्रालयबाट दिएकोमा जिल्ला कार्यालयले अदालतको आदेश र निर्देशनको पालना गरेको छैन। विपक्षी कार्यालयले न्यायिक मनको प्रयोग नगरी ऐन, कानून विपरीतको कार्य गरेको छ। अदालतको फैसला निर्देशनको विपक्षीले अपहेलना गरेको प्रष्ट देखिएको अवस्थामा दावी पुग्न नसक्ने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालतको त्रुटिपूर्ण फैसला उल्टी गरी अपहेलना ठहर गरी पाउँ भन्ने पुनरावेदकको यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदनपत्र।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ यस इजलास समक्ष पेश भएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन सहितको मिसिल कागजातहरूको अध्ययन गरी पुनरावेदन अदालतको फैसला मिलेको छ छैन, पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो, होइन सो सम्बन्धमा निर्णय गर्नुपर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, निवेदक सुलेमान मिया विपक्षी जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरी भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. २०१ को परमादेश रिट निवेदनमा पुनरावेदन अदालत राजविराजले निवेदकले दिएको निवेदनमा "कानूनबमोजिम टुङ्गो लगाउनु" भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीका नाममा मिति २०६४।३।७ मा परमादेशको आदेश जारी भएको मिसिल संलग्न फैसलाको प्रतिलिपिबाट देखिन्छ। उक्त आदेश जारी भए पश्चात् जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीले मिति २०६४।५।१० मा गृह मन्त्रालय कर्मचारी प्रशासन शाखा सिंहदरवार काठमाडौंमा आवश्यक निर्देशन पाउँ भनी आवश्यक कागजातहरू सहितको च.नं. ४५२ मिति २०६४।५।१० मा पत्र पठाएको देखियो। गृह मन्त्रालयले सो पत्रका सम्बन्धमा ताहाँबाटै नियमानुसार कारवाही गर्नु हुन भनी मिति २०६४।६।२२ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निवेदन फिर्ता पठाएको देखिएको छ। पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति २०६४।३।७ को आदेशमा निवेदकलाई हाजिर गराई तलब भत्ता खुवाउनु भन्ने उल्लेख नभै निवेदकले दिएको निवेदनमा "कानूनबमोजिम टुङ्गो लगाउनु" भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीका नाममा परमादेशको आदेश जारी भएको देखिन्छ। तसर्थ कागजपत्र हेरी तलब भत्ता दिन सकिने कुनै आधार भेटिएको अवस्थामा सो विषयमा तलब भत्ता दिने गरी जिल्ला प्रशासनले निर्णय गर्न सक्ने हुन्छ। तलब भत्ता दिन कानून बमोजिम मात्र सकिने कुरा हो। कुनै प्रमाण बेगर कुराको भरमै मात्र तलब भत्ता दिन सकिने कुरा होइन। आफूले तलब भत्ता पाउनु पर्ने आधार प्रमाण कागज आदी जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा देखाई जिल्ला प्रशासन कार्यालयले निवेदक कै काम सहज र छिटो गर्न सहयोग गर्नु पर्ने दायित्व निवेदकको पनि हो। तर निवेदकबाट आफ्नो दायित्व निर्वाह गर्ने कार्य यो यो भएको छ भनी स्पष्ट हुन सकेको छैन। तसर्थ अदालतको आदेशानुसार नै पत्राचार भै रहेको र कारवाहीको क्रम रही रहेको, पुनरावेदकले काम गरेको अवधिको तत्कालिन कानून अनुसार पाउने सुविधा काम गरेको प्रमाण कागज हेरी दिलाउने तर्फ आवश्यक कारवाही अगाडि बढिरहेको भन्ने जिल्ला प्रशासन कार्यालयको च.नं.५१३६ मिति २०६६।२।३१ को पत्रबाट देखिएको छ। तलब भत्ता दिनु भन्ने अदालतको आदेश नभएको र आदेशानुसारको कार्य भई रहेको यस अवस्थामा पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति २०६४।३।७ को आदेशको अवज्ञा भयो भन्न मिलेन।

तसर्थ माथि विवेचित आधार र कारण समेतबाट निवेदन दावी पुग्न नसक्ने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति २०६६।४।१८ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने

ठहर्छ। पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सकदैन्। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीबाट लगत कट्टा गरी
मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलाश अधिकृत :- प्रेमप्रसाद न्यौपाने

कम्प्यूटर अपरेटर :- मन्दिरा रानाभाट

इति सम्बत् २०७३ साल बैशाख ९ गते रोज ५ शुभम् ..... ।